

PACE NIEUWSBRIEF

jaargang 9 – nummer 16 / mei 2010

PACE

Stichting
Papua
Cultureel
Erfgoed

Comité van Aanbeveling

Drs. Frits Sollewijn Gelpke
oud-bestuursambtenaar
NNG, oud-voorzitter
Nieuw-Guinea Raad,
historicus.

Dhr. Fred Korwa
Papua vertegenwoordiger,
oud-medewerker Ministerie
van Landbouw

Prof.dr. Suzan Legêne
hoogleraar politieke
geschiedenis, Vrije
Universiteit Amsterdam,
voorzitter Werkgroep Cul-
tuur, Nationale UNESCO
Commissie en oud-hoofd
Museale Zaken, Tropen-
museum Amsterdam

Prof.dr. Pamela Pattynama
bijzonder hoogleraar
Indische literatuur en
cultuur, Universiteit van
Amsterdam

Mr. Carel Schneider
oud-bestuursambtenaar
NNG, oud-ambassadeur,
schrijver (pseudoniem
F. Springer)

Drs. Dirk Vlasblom
journalist *NRC Handels-
blad*, antropoloog en
historicus m.b.t. Papua

Dhr. Joop van Zijl
radio- en televisiejournal-
ist, o.a. redactie NOS

Dhr. Aad van den Heuvel
televisieprogrammamaker

Mr. Jan Herman van Roijen
oud-ambassadeur in
Jakarta en Londen

Berichten van nabij de varkensmarkt

Er is de afgelopen maanden het nodige binnen PACE gebeurd. Natuurlijk voelen ook wij de voortdurende crisis. We beginnen dit jaar aan een nieuwe ronde aanvragen voor projectfondsen en het is nu al zeker dat dit hard werk zal worden. Er is steeds minder geld beschikbaar voor cultuur en erfgoed. Dat is ook de reden dat – en hier is in vorige Nieuwsbrieven al op gewezen – wij serieus kijken naar het opzetten van een evenknie in Papua zelf. Wij blijven echter ook aanvragen doen gericht op onze werkzaamheden hier. Het VSB Fonds – voor de afgelopen zeven jaar een gewaarde steun – kunnen wij deze keer niet aanspreken. De reden hiervoor is simpel: voortgaande steun vanuit dit fonds zou te veel op structurele financiering gaan lijken en dat wil men vanuit het VSB Fonds niet. Nu hebben wij vorig jaar met een projectsubsidie van SenterNovem een goede vervanging gevonden tot eind 2011, maar wij moeten toch verder zoeken. Dit is de belangrijkste taak voor het komende jaar.

Ook intern zijn er veranderingen, deels als gevolg van de financiële situatie. Het bestuur heeft besloten dat de omvang van de staf teruggebracht wordt. Dit betekent dat de contracten van Anke Kamerman (mondellinge geschiedenis) en Marc Brandes (multimedia) dit jaar niet verlengd zijn. Anke zet haar werk als vrijwilliger voort.

Afscheid Nancy Jouwe

Omdat haar werkzaamheden voor Kosmopolis Utrecht meer van haar zijn gaan vragen heeft Nancy Jouwe besloten haar aanstelling bij PACE te beëindigen. Hoewel wij het zeer betreuren, begrijpen we haar besluit. Nancy blijft beschikbaar als extern expert voor de contacten met Papua en ook zal zij nog enige lopende zaken afronden. Voorlopig zijn haar werkzaamheden ad interim overgenomen door Sjoerd Jaarsma. Totdat een nieuwe directeur gevonden wordt, zal hij als directeur naar buiten treden.

Bestuurswisseling

In het bestuur zijn ook mutaties te zien. Theo Meeboer heeft wegens drukke werkzaamheden zijn taken als bestuurslid binnen maanden na zijn aantreden weer moeten neerleggen, hij blijft echter als adviseur voor ICT en communicatie actief. Fransje Sollewijn Gelpke heeft, na zes jaar als secretaris, aangegeven haar positie in het bestuur ter beschikking te stellen. Haar taken zijn inmiddels overgenomen door Rogier Smeele. Harry Kamma gaat zijn

werkzaamheden concentreren op de stichting Collectie PACE, vorig jaar opgericht als bewaarestichting voor de collectie. Harry was sinds de oprichting van PACE actief in het bestuur en daarmee met Rogier een van de langst zittende bestuursleden. Het bestuur is vanzelfsprekend actief op zoek naar nieuwe leden. Mocht u interesse hebben, een profiel voor de functies is op onze website te vinden.

Helaas verloren we zeer recent een man die wij tot een grote steun voor ons werk rekenden: Viktor Kasiëpo. Hoewel niet actief verbonden aan PACE was hij altijd bereid mee te denken en heeft hij ook meegewerkt aan evenementen die PACE organiseerde.

Papua Portal

Op een vrolijker noot: onze samenwerking met het Tropenmuseum, in het opzetten van het Papua Portal, begint vorm aan te nemen. Via het Papua Portal zullen verschillende collecties Papua etnografica ontsloten worden. Wij beginnen met 2.000 objecten uit het Tropenmuseum en 500 uit eigen collectie en hopen dat ook andere musea (en in de toekomst archieven en bibliotheken) zich bij het initiatief aansluiten. Naast de collectie-items zal het portal tevens veel achtergrondinformatie gaan verschaffen over de objecten (gebruik en vervaardiging), het gebied, de culturen en de geschiedenis van Papua. Het prototype van de site zal begin van de zomer zichtbaar worden (www.papuaportal.org) en in de loop van het komende jaar ingevuld worden. De officiële lancering vindt plaats in de tweede helft van 2011. Vanaf dit najaar zal ook een blog via de site zichtbaar zijn, waarop de ontwikkelaars, testers en gebruikers van gedachten wisselen over de ontwikkeling.

Het portal zal in de loop van 2011 ook in het Engels en Indonesisch zichtbaar worden. Het zal open staan voor initiatieven en activiteiten van gebruikers en onze hoop is dat het een, breed ondersteunde, toegang tot Papua erfgoed wordt.

Sjoerd Jaarsma

Zuidwest Papua in 1960

Viktor Kaisiëpo overleden

Op 31 januari 2010 is Viktor Kaisiëpo op 61-jarige leeftijd in zijn woonplaats Amersfoort overleden. Deze bijzondere voorvechter van Papuarechten zal door velen worden gemist. PACE heeft op verschillende momenten met hem samengewerkt en is daar zeer dankbaar voor. Hij initieerde en zette de kaders neer voor de publieksdag *Papua Pride* van 28 november 2009, adviseerde ons en was meerdere malen spreker tijdens bijeenkomsten. In zijn spreken toonde hij zich een ware meester van het woord. Een in memoriam door Nancy Jouwe vindt u op onze website.

Lopende zaken

Wij zouden bijna vergeten te melden, dat het 'normale werk' ook gewoon doorgaat.

Schenkingen, zoals die op pagina 4 staan vermeld, worden niet alleen maar in dank aanvaard en opgeslagen. Zij moeten ook in de boekenkast komen en/of een digitale plek krijgen op onze website. Daar wordt hard aan gewerkt. Er worden op dit moment ongeveer 10.000 foto's en dia's verwerkt door tien medewerkers. Een forse klus, waarbij het, in verband met de vaak ontbrekende informatie, niet eenvoudig is, om een juiste omschrijving te geven van tijd en locatie.

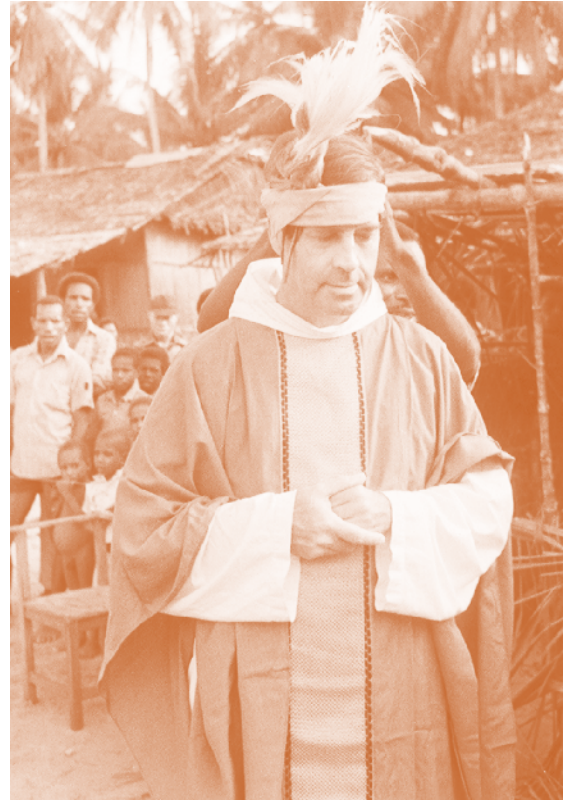
Ook is inmiddels een overzicht gemaakt van alle gefotografeerde artefacten en zijn we met vier medewerkers begonnen met het publiceren op de website. Om ook dit zo zorgvuldig mogelijk te doen zijn de mensen die hier mee bezig zijn in januari uitgebreid geïnformeerd over de belangrijkste kunststijlen in Papua. Deze instructie werd gegeven door Carmen Halfhide en Frits Cowan.

Als we rekening houdend met de zorgvuldigheid het tempo erin kunnen houden, dan ziet het er naar uit, dat deze klus aan het eind van de zomer is geklaard.

Foto- en filmcollectie pater Huub Zwartjes

PACE is onlangs bezit gekomen van de uitgebreide foto- en film collectie van pater Huub Zwartjes (1931-2009). Pater Zwartjes werkte als Franciscaan van 1959 tot 1995 in Papua. Hij startte zijn werk in Papua toen dit gebied nog deel uitmaakte van het Koninkrijk der Nederlanden. Hij was met de Papua's waarmee hij werkte getuige van de overdracht, waarbij Papua een provincie werd van Indonesië.

De positie van Pater Zwartjes gedurende die periode komt ook tot uitdrukking in de honderden fotorolletjes die hij volschoot. In de foto's zijn tafereelen uit het dagelijks leven te zien, zoals het bewerken van sago, maar ook bijzondere gebeurtenissen zoals het stemmen en natuurlijk het varkensfeest. Pater Zwartjes heeft op een aantal verschillende plekken in Papua gewerkt. Hierdoor heeft hij verschillende stammen leren kennen. Dit uit zich in een groot aantal portretten waarin de lo-

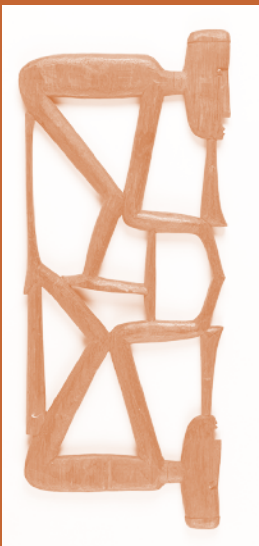

kale klederdracht goed herkenbaar is. De omvang van de collectie, gemaakt in de hele periode van zijn verblijf in Papua, maakt de collectie Zwartjes tot een uniek document.

Wendy van Ophem

Afscheid drs. David van Duuren

Woensdag 28 april 2010 heeft David van Duuren, cultureel antropoloog, afscheid genomen van het Tropenmuseum. Hij was jarenlang aan het museum verbonden als conservator Oceanië en historische collecties. In 2007 bedacht hij de tentoonstelling *Bisj-palen, een woud van magische beelden*. Binnenkort verschijnt het boek *Oceania at the Tropenmuseum*, ISBN 9789068327526. Hij schreef dit boek samen met Steven Vink, conservator van de historische fotocollectie van het Tropenmuseum. Met het vertrek van David van Duuren verdwijnt weer een stuk specialistische kennis over Papua uit onze museumwereld en dat is jammer.

Pas verschenen boeken

Wim de Backer (2008)
Papoea; 1ste Belgische expeditie naar de Carstenszpiramide
ISBN 9789081342704
Sint Niklaas – België, eigen beheer, 144 p. (€ 39,95 incl. verzendkosten naar Nederland)

Dit verslag van de, eerste volledig Belgische, expeditie naar de Carstensztop start met een beknopt overzicht

van de geschiedenis, flora fauna en een beschrijving van een deel van de bewoners. Daarna volgt het verslag van de expeditie en het verhaal eindigt met de verbijsterende, maar noodzakelijke terugkeer via het gebied van Freeport McMoran. Het boek is voorzien van veel illustraties en foto's.

Per email te bestellen: boekpapoea@yahoo.com

Wouter Meijer (2009)
'Ze zijn gék geworden in Den Haag', Willem Oltmans en de kwestie Nieuw-Guinea
ISBN 978-90-6882-758-3
Amsterdam, Elsevier, 157 p. (€ 14,95)

In de meeste historische overzichten over de kwestie Nieuw-Guinea is de bemoeienis van Willem Oltmans slechts kort belicht. Volgens Oltmans zelf heeft hij zich hiermee

jaren intensief bezig gehouden. Wat was nu de precieze rol van Oltmans en hoe beoordeelden andere betrokkenen (direct) en historici (achteraf) dat.

Andreas Schelfhout (2010)
De zomer van 1962; de laatste gevechten om Nederlands Nieuw-Guinea, in het oerwoud en aan de conferentietafel
ISBN 978-90-8759-196-0

Voorburg, Uitgeverij U2pi BV (€ 16,50)
Vanaf 1960 werden Nederlandse militairen overhaast, slecht voor-

bereid en met de verkeerde kleding naar Nieuw-Guinea gestuurd om Indonesische infiltranten op te sporen en mogelijke nieuwe infiltraties te voorkomen. Honderden Indonesische para's verdwenen spoorloos in de jungle van Nieuw-Guinea. Door gebrek aan Amerikaanse steun werd Nederland gedwongen om Nieuw Guinea op te geven en werden de Papua's in de steek gelaten, tot op de dag van vandaag.

Jan Pouwer (2010) **Gender, ritual and social formation in West Papua, A configurational analysis comparing Kamoro and Asmat**

ISBN 978 90 6718 325 3
Leiden, KITLV Press [Verhandelingen 258], xiii + 300 p. (€ 34,90)

This study compares the culture of the Kamoro (18,000 people) with that of their eastern neighbours, the Asmat (40,000). Part I looks at Kamoro society and culture through the window of its ritual cycle, framed by gender. Part II widens the view, offering in a comparative fashion a more detailed analysis of the socio-political and cosmo-mythological setting of the Kamoro and the Asmat rituals.

This publication is of interest to scholars and students in Oceanic studies and those drawn to the comparative study of cultures.

Herman Burgers (2010) **De garoeda en de ooievaar, Indonesië van kolonie tot nationale staat**

ISBN 978 90 6718 347 5
Leiden, KITLV Press [Verhandelingen 266], xxiv + 808 p. (€ 44,90)

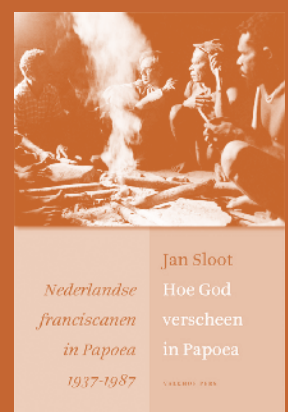
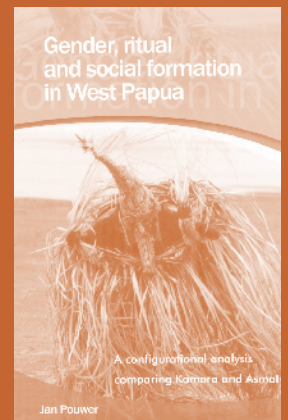
Deze nieuwe beschrijving van de wordingsgeschiedenis van Indonesië start met een korte blik op de vroege voorgeschiedenis. Het vervolgt met de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC), het Nederlandse koloniale bewind en het ontstaan van de Indonesische nationale beweging. Tijdens de Japanse bezetting wordt de grondslag gelegd voor de naoorlogse dekolonisatie, resulterend in de overdracht van de soevereiniteit aan Indonesië met uitzondering van Nieuw-Guinea. Dit trieste vervolg heeft bijna driemaal zo lang geduurd als het dekolonisatieconflict van 1945-1949 en wordt dan ook uitgebreid behandeld.

Inhoudsopgave en voorwoord: www.kitlv.nl/pdf_documents/asia.garoeda.pdf

Jan Sloot (2010) **Hoe God verscheen in Papoea**

ISBN 978 90 5625 327 1
Nijmegen, Valkhof Pers, 400 p. (€ 30,00)

Deze studie vertelt over 50 jaar missie en avontuur van de Nederlandse franciscanen die op 29 december 1936 voor het eerst vertrokken naar Nieuw-Guinea. Westerse cultuur en christendom gingen toen hand in hand. Maar door de opeenvolgende politieke ontwikkelingen in die 50 jaar werden missie en kerkopbouw beïnvloed. Door de visie op kerk en missie van het Tweede Vaticaans Concilie veranderde daarna ook de opvattingen van de missionarissen over hun rol in de plaatselijke kerk.

Bestuur

Piet Bots (interim-voorzitter)
Rogier Smeele (secretaris)
Peter Waal (penningmeester)
Rene Kipuw

Staf

Icif Coelingh
Carmen Halfhede
Dawiday Hanasbei
Sjoerd Jaarsma
Koen de Jager
Anke Kamerman
Erik Koren

Raad van advies

Otto Ap
Jone Bos
Nol Hermans
Fer Hoekstra
Eef Mamoribo
Kees van den Meiracker
Pim Schoorl
Jaap Timmer

Colofon

PACE Nieuwsbrief is een uitgave van de Stichting Papua Cultureel Erfgoed

Abonnement

PACE Nieuwsbrief verschijnt twee keer per jaar en wordt toegezonden aan PACE donateurs.

Redactie

Carmen Halfhede
Sjoerd Jaarsma
Koen de Jager
Opmaak
Sjoukje Rienks
Redactieadres
info@papuaerfgoed.org

Donaties

Uw bijdrage kunt u overmaken op ING Bank 9112842 o.v.v. • 'gift' of 'donatie' • minimaal € 15,00 t.n.v. St. Papua Cultureel Erfgoed, Utrecht

St Jacobsstraat 205
3511 bp Utrecht
t (030) 604 5422
f (030) 604 6885
info@papuaerfgoed.org
www.papuaerfgoed.org
ING 9112842
KvK nummer: 320 87784

Schenkeningen

periode november 2009 – mei 2010

Artefacten

- Dhr. H.P. Lagerwerf: met snijwerk versierde boog en 4 pijlen
- Dhr. P. van Oosten: kleine sierprauw, boog plus aantal pijlen
- Dhr. J.C. van der Linde: trom, schaal en een stenen mes uit het Mimikagebied
- Mw. C. Vink-Galis: potscherven uit archeologische vondst
- Mw. T. Huistra: Een collectie voorwerpen w.o. tassen en harnassen uit de Yalimogebied en Baliemvallei om te fotograferen
- Erfenis Ineke de Vries: een collectie van 50 artefacten, tassen, sieraden en houtsnijwerk. Een deel hiervan is relatief nieuw maar wel gebaseerd op oude technieken. PACE gaat een deel hiervan gebruiken voor tentoonstellingen en als instructie voor vrijwilligers

...aan de boekenkast

- Mw. J. Kuipers: gebonden tijdschriften K.N.A.G. uit 1909 en 1911, tijdschriften 'Nieuw-Guinea' uit 1936 t/m 1946 en "Bijdragen" nr. 107 KITLV, 1951
- KITLV, Dhr. W. van der Molen: 3 dozen met boeken, documenten en proefschriften
- Erven Mw. I. de Vries: 4 dozen met boeken en documenten
- Dhr P. J. Drooglever: Engelse editie van An act of Free Choice
- Dhr. J.H. de Gruyter: zijn boek *Met Hr.Ms. Luymes de hele wereld rond*
- Dhr. K.J. de Jager: diverse boeken
- Dhr. J.C. van der Linde: boeken, documenten en krantenartikelen

...aan multi media

- Dhr. S. Franke: ruim 300 dia's
- Erven H. Zwartjes: 20.000 dia's

Papua Erfgoed in bezit?

Juist mensen thuis hebben vaak boeken, tijdschriften, foto's, filmbeelden, rapporten, dagboeken of kunst- en gebruiksvoorwerpen uit Papua. U kunt bijdragen aan ons werk door uw collectie door ons te laten beschrijven. U kunt het ook in bruikleen geven of schenken. Wij maken goede afspraken met de bruikleners/schenker en zorgen voor verantwoord beheer in nationaal erkende depots.

- Dhr. H.P. Lagerwerf: 2 afbeeldingen van Papua's met pijl en boog
- Dhr. P. Bots: digitale film en beelden uit 2008 van 50 jarig bestaan katholieke kerk in de Baliemvallei.

Pace zoekt nieuwe bestuursleden

Een nieuwe voorzitter en bestuursleden met degelijke bestuurlijke kwaliteiten, kennis van organisatieontwikkeling en affiniteit met ons werk. Maar ook bestuurleden met kennis op het gebied van fondsenwerving, digitale techniek of met bekendheid van cultuur- en erfgoedbeleid om nog maar wat voorbeelden te noemen. Is uw nieuwsgierigheid geprikkeld, neem dan, voor meer informatie, contact op met Sjoerd Jaarsma of Dawiday Hanasbei; per email info@papuaerfgoed.org of telefonisch 030-604 5422.

PACE zoekt donateurs

Stichting Papua Cultureel Erfgoed is in 2001 opgericht en streeft naar het digitaal ontsluiten van Papua erfgoed als mondiale bron van kennis en wil Papua erfgoed toegankelijk maken en promoten in Nederland en Papua. U kunt ons helpen onze doelen te verwezenlijken door donateur te worden. Bij een donatie van € 15 per jaar (of meer) ontvangt u bovendien de nieuwsbrief evenals uitnodigingen voor evenementen die wij regulier organiseren.